

РЕЦЕНЗІЯ
кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри математики і фізики
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
Муртазієва Ернеста Гафаровича
на дисертаційну роботу
КИРІЄНКА Олександра Геннадійовича
«Педагогічна система формування здоров'язбережувальної
компетентності дорослого населення в Сполучених Штатах Америки
(друга половина XX - початок XXI століття)»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертації.

Тема дисертаційного дослідження Кирієнка О.Г. є своєчасною, актуальною та присвячена проблемі сучасної педагогічної науки – теоретичному обґрунтуванню та історико-педагогічному аналізу педагогічної системи формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення в Сполучених Штатах Америки у другій половині XX – на початку XXI століття, а також визначенню можливостей творчого використання конструктивних ідей американського досвіду в умовах реформування системи освіти дорослих в Україні. Актуальність обраної теми не викликає сумніву. В умовах демографічних, соціально-економічних та безпекових викликів, спричинених сучасними трансформаційними процесами та наслідками війни, проблема збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я дорослого населення набуває особливого значення. Водночас сучасна система освіти дорослих потребує науково обґрунтованих моделей формування здоров'язбережувальної компетентності, здатних забезпечити розвиток людського капіталу та підвищення соціальної стійкості суспільства. У цьому контексті звернення дисертанта до американського досвіду є своєчасним і науково виправданим.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до науково-дослідних тем кафедри освітології та педагогіки мистецтва Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького «Підготовка майбутніх фахівців педагогічної освіти в умовах європейської освітньої інтеграції» (державний реєстраційний номер 0123U105311) та кафедри теорії та методики фізичного виховання Мелітопольського державного

педагогічного університету імені Богдана Хмельницького «Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури в умовах трансформації освіти» (державний реєстраційний номер 0121U108574). Тему дисертації затверджено Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол №5 від 29.11.2022; уточнено протокол №9 від 09.02.2026)

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни.

Дисертаційне дослідження характеризується належним рівнем обґрунтованості та достовірності отриманих результатів, висновків і пропозицій, викладених у дисертації Кирієнка О.Г. Наукова обґрунтованість результатів дисертації дає підставу оцінити теоретичну та практичну значимість проведеної роботи. Дисертаційна робота Кирієнка О.Г виконана на високому науковому рівні та є завершеною науково-дослідницькою працею. Під час детального аналізу дисертаційної роботи не виявлено висновків або тверджень, які б викликали сумніви. Загальні висновки дисертації є такими, що відображають основні положення дисертаційного дослідження. Усі наукові результати, викладені в роботі, одержані автором самостійно. Дисертація не містить текстових запозичень без належного посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності. Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше здійснено цілісний історико-педагогічний аналіз педагогічної системи формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення США, виокремлено етапи її розвитку, розроблено структурну модель досліджуваної системи та обґрунтовано можливості творчого використання конструктивних ідей американського досвіду в Україні. Подальшого розвитку набули положення щодо компетентнісного підходу в освіті дорослих та механізмів формування здоров'язбережувальної компетентності.

Практичне значення одержаних результатів.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості використання отриманих наукових положень, висновків і узагальнень у процесі модернізації української системи освіти дорослих з урахуванням пріоритетів формування здорового способу життя та збереження здоров'я населення. Матеріали дисертації можуть бути використані під час розроблення та вдосконалення освітніх програм і навчально-методичного забезпечення для закладів освіти дорослих, центрів післядипломної освіти, програм неформальної та інформальної освіти, а також у підготовці фахівців соціальної, освітньої та спортивно-оздоровчої сфер. Результати дослідження доцільно застосовувати в процесі підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників. На основі результатів дослідження

структуровано та оновлено зміст навчальних дисциплін «Зарубіжні системи підготовки фахівця в галузі фізичної культури і спорту» та «Філософія фізичної культури та здорового способу життя». Узагальнений американський досвід формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення може слугувати науково обґрунтованою основою для розроблення державних і регіональних програм здоров'язбереження, а також для впровадження міжвідомчих освітньо-оздоровчих ініціатив в умовах сучасних соціальних викликів, що постають перед Україною.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень.

Основні положення та результати дослідження представлено в доповідях на науково-практичних конференціях і форумах різного рівня, а саме: міжнародному форумі – «Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу» (Київ, 2023), міжнародних науково-практичних конференціях: «Євроінтеграційні орієнтири інноваційного наукового пошуку молоді України» (Запоріжжя-Мелітополь, 2023, 2024, 2025); «Quality of life in global and local contexts: values, innovation, and multidisciplinary dimensions» (Ополе, Польща, 2023); «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу: цифровізація та забезпечення якості вищої освіти» (Київ, 2023); «Technologie informacyjne i innowacyjne w XXI wieku» (Катовіце, Польща, 2024); «Current trends in scientific research development» (Бостон, США, 2024); «Педагогіка мистецтва для збереження і розвитку психічного і фізичного здоров'я та культурного зростання особистості впродовж життя» (Запоріжжя, 2024); «Психологія, фізична культура, спорт та комплексна реабілітація: мультидисциплінарний підхід у вимірі суспільних трансформацій» (Ужгород-Львів-Торунь (Польща), 2025); «Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості» (Дніпро-Слов'янськ, 2025); всеукраїнських – «Актуальні питання підготовки майбутніх фахівців педагогічної освіти в умовах Європейської освітньої інтеграції» (Запоріжжя-Мелітополь, 2024); «Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та туристично-краєзнавчої і фізкультурно оздоровчої роботи» (Глухів, 2024); «Міждисциплінарний діалог: молодь, наука, інновації» (Запоріжжя-Мелітополь, 2025); Фізичне виховання і спорт в навчальних закладах України на сучасному етапі: стан, напрямки та перспективи розвитку (Кропивницький, 2026).

Основні положення та результати дисертації відображено у 15 наукових публікаціях, з яких 7 публікацій в матеріалах всеукраїнських та 34 міжнародних науково-практичних конференціях, 1 розділ закордонної колективної монографії, 7 статей у наукових фахових виданнях України

категорії «Б». Усі наукові результати, викладені в роботі, одержані автором самостійно.

Аналіз змісту дисертації та її оформлення.

Логіка побудови дисертації є послідовною та цілісною. Робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дослідження повною мірою відповідає поставленій меті та завданням.

У першому розділі авторкою здійснено ґрунтовний теоретичний аналіз основних дефініцій дослідження, визначено стан наукової розробленості проблеми у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці, а також розкрито особливості гуманітарної політики США щодо формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення. Позитивної оцінки заслуговує аналіз законодавчого забезпечення та діяльності державних інституцій США у сфері громадського здоров'я та освіти дорослих.

У другому розділі досліджено базові складові педагогічної системи формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення в США, охарактеризовано педагогічні механізми діяльності державних і громадських інституцій, проаналізовано роль сертифікаційних програм закладів вищої освіти та розроблено структурну модель педагогічної системи формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення в США. Запропонована модель відзначається системністю та може бути використана як теоретична основа для модернізації вітчизняної системи освіти дорослих.

У третьому розділі здійснено порівняльний аналіз систем формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення США та України, а також визначено перспективні напрями впровадження американського досвіду у вітчизняну освітню практику. Важливим здобутком дисертанта є виокремлення конструктивних ідей американського досвіду, які можуть бути адаптовані до сучасних умов функціонування української системи освіти дорослих.

Робота оформлена згідно з державними стандартами, має логічний виклад та належне графічне супроводження.

Зауваження та побажання до дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота характеризується належним рівнем наукової аргументованості, логічністю викладу матеріалу, значною джерельною базою, що охоплює вітчизняні та зарубіжні наукові праці, нормативно-правові акти, стратегічні документи та програмні матеріали. Попри загальну високу оцінку дослідження, вважаємо за необхідне висловити низку зауважень/побажань:

1. У роботі доцільно було б більш ґрунтовно висвітлити роль цифрових технологій, мобільних застосунків та засобів штучного інтелекту у

формуванні здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення в сучасних умовах розвитку системи освіти США.

2. Заслужувало б на окреме розкриття питання щодо критеріїв, показників та інструментарію оцінювання рівня сформованості здоров'язбережувальної компетентності дорослих у різних вікових групах.

3. У контексті порівняльного аналізу систем США та України доцільно було б більш детально представити механізми адаптації американського досвіду до сучасних умов функціонування української системи освіти дорослих.

4. На нашу думку, більш повного висвітлення потребують питання міжвідомчої взаємодії освітніх, медичних та громадських інституцій у забезпеченні безперервного формування здоров'язбережувальної компетентності населення.

Однак вважаємо, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів і не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок.

На підставі проведеного аналізу можна зробити висновок, що за своєю актуальністю, значним обсягом виконаних досліджень, науковою новизною, достовірністю одержаних результатів, обґрунтованістю висновків, оформленням роботи, дисертація Кириєнка Олександра Геннадійовича «Педагогічна система формування здоров'язбережувальної компетентності дорослого населення в Сполучених Штатах Америки (друга половина XX - початок XXI століття)», відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Кириєнко Олександр Геннадійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри математики і фізики,
декан факультету інформатики,
математики та економіки
Мелітопольського державного
Педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Ернест МУРТАЗІЄВ